

**CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA CONTROL SERVICII MEDIA AUDIOVIZUALE
RAPORT DE CONTROL**

„N4”

I. ALEGERI LOCALE GENERALE DIN 05 NOIEMBRIE 2023

Prin Decizia nr. 335 din 20 octombrie 2023, Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova (în continuare – CA) a solicitat inițierea controlului cu privire la respectarea prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, în cadrul principalului program de știri în orele de maximă audiență de seară și/sau emisiuni de informare electorală, precum și ale art. 89 și 90 din Codul electoral, de către serviciile media audiovizuale de televiziune incluse în lista „must carry” și de către furnizorii de servicii media de televiziune naționale generaliste sau de știri, care au declarat că vor reflecta alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, începând cu 23 octombrie 2023.

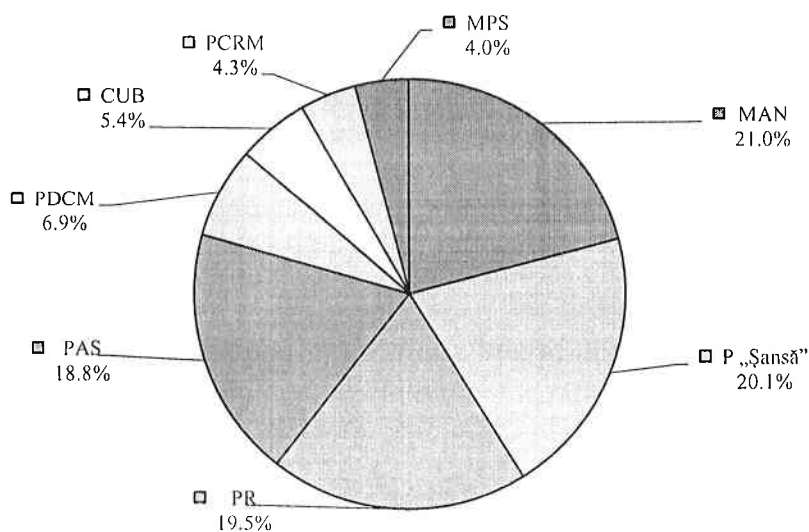
În cadrul controlului a fost supus verificării principalul buletin de știri al zilei și programele de informare electorală din prime-time-ul de seară, pentru perioada 30.10 – 03.11.2023.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA), art. 90 alin. (15) și (16) din Codul electoral nr. 325/2022, CA a efectuat controlul serviciului media audiovizual de televiziune „N4”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 din CSMA și cele ale art. 89 și 90 din Codul electoral, în baza înregistrărilor captate de la un operator IPTV (Moldtelecom) și stocate pe serverul CA.

În perioada 30.10 – 03.11.2023, serviciul media audiovizual de televiziune „N4”, a difuzat, în buletinele de știri de la ora 20:30 (limba de difuzare: română), 10 știri cu caracter politic, social și electoral, în cadrul cărora au fost reflectați 8 subiecți politici/electorali (partide), 6 concurenți electorali.

1.1. Subiecți politici/electorali

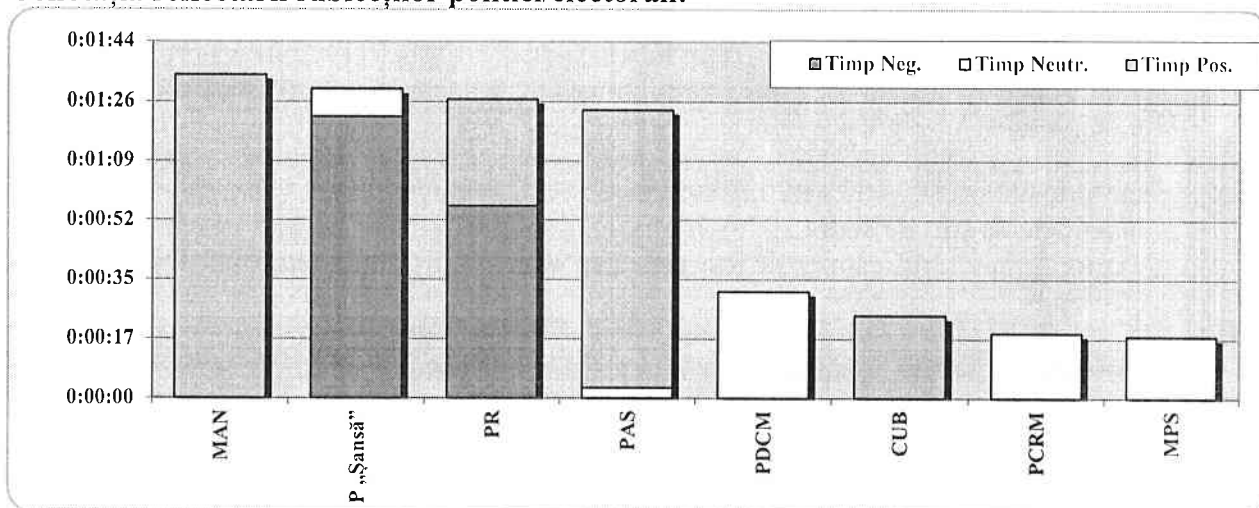
Reflectarea subiecților politici/electorali în cadrul buletinelor informative:

Detaliere:

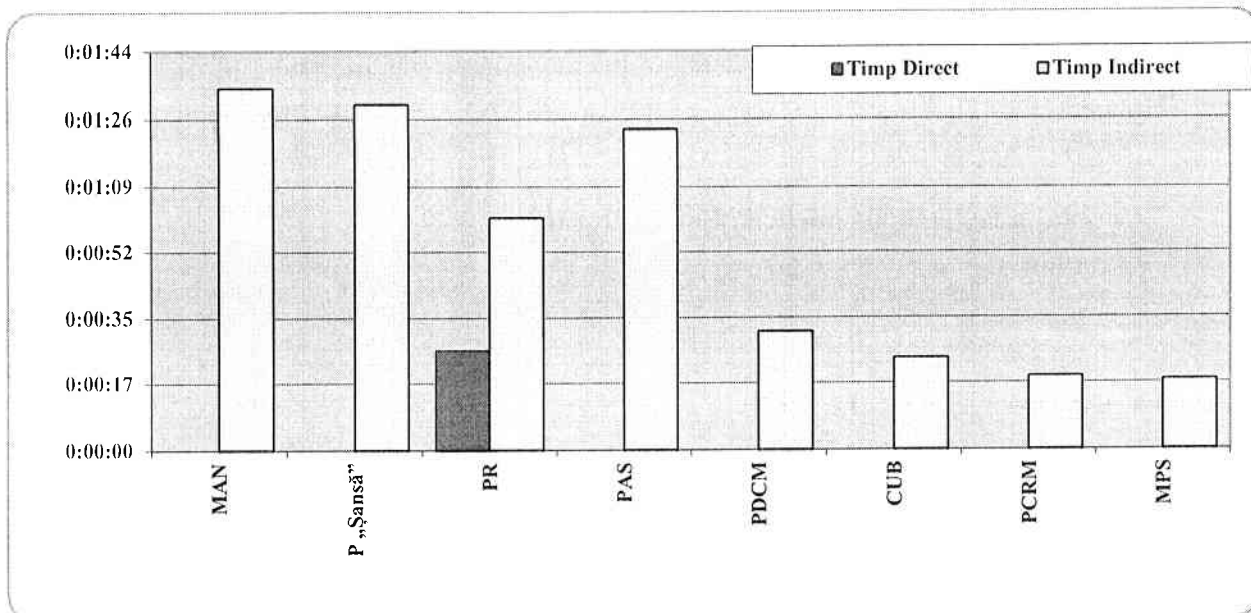
Nr.	Subiecți politici/electorali	Timp total	Conotație		
			pozitivă	neutră	negativă
1.	Mișcarea Alternativa Națională (MAN)	01 min. 34 sec.	01 min. 34 sec.	0 sec.	0 sec.
2.	Partidul „Șansă”	01 min. 30 sec.	0 sec.	08 sec.	01 min. 22 sec.
3.	Partidul Renaștere (PR)	01 min. 27 sec.	31 sec.	0 sec.	56 sec.
4.	Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS)	01 min. 24 sec.	01 min. 21 sec.	03 sec.	0 sec.
5.	Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM)	31 sec.	0 sec.	31 sec.	0 sec.
6.	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB)	24 sec.	24 sec.	0 sec.	0 sec.
7.	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM)	19 sec.	0 sec.	19 sec.	0 sec.
8.	Mișcarea Profesioniștilor “Speranța-Надежда” (MPS)	18 sec.	0 sec.	18 sec.	0 sec.

Volumul total de timp acordat subiecților politici a constituit 07 min. 27 sec., dintre care de cea mai mare pondere de reflectare a beneficiat MAN – cu 21% (01 min. 34 sec.), urmat de P. „Șansă” – 20,1% (01 min. 30 sec.) și PR– cu 19,5% (01 min. 27 sec.).

Conotația reflectării subiecților politici/electorali:

Conotația reflectării subiecților politici/electorali, MAN și CUB, la alegerile locale generale a fost într-o tonalitate pozitivă. PAS a fost reflectat neutru și pozitiv, iar PDCM, MPS, PCRM, au fost reflectați neutru. P. „Șansă” a fost reflectat neutru și negativ, iar PR, pozitiv și negativ. Ambii subiecți au fost reflectați negativ din cauza acuzațiilor de finanțare ilegală de către un grup criminal. Subiecții politici/electorali au fost reflectați pozitiv datorită programelor prezentate în campania electorală.

Reflectarea directă și indirectă a subiecților politici/electorali:

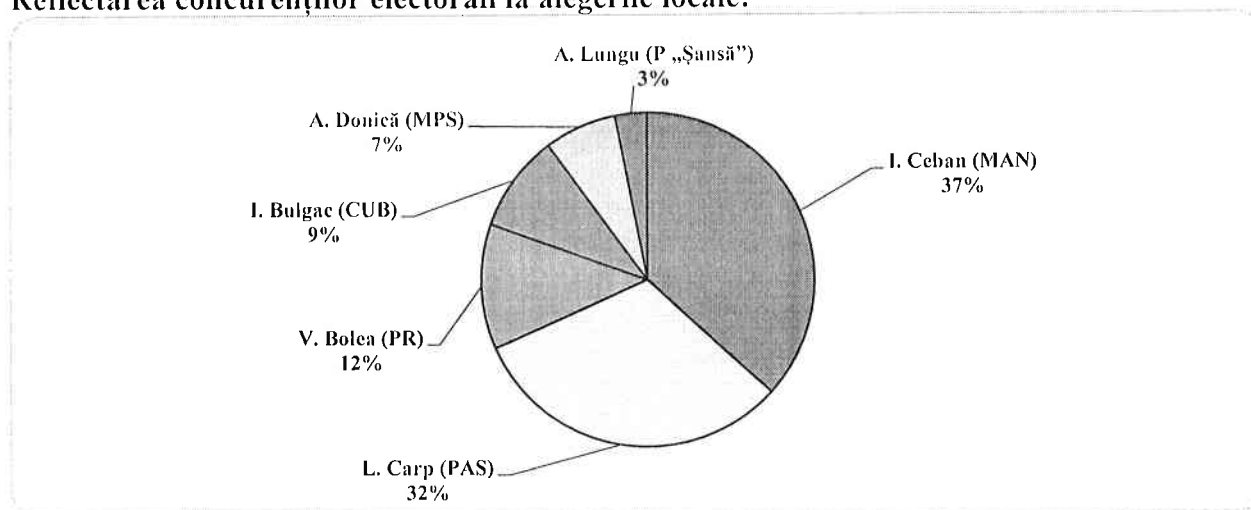

Subiecții politici/electorali la alegerile locale generale, au fost reflectați indirect. PR a fost reflectat direct și indirect.

1.2. Concurenți electorali

În perioada de raport 30.10 – 03.11.2023, serviciul media audiovizual de televiziune „N4” a reflectat 6 concurenți electorali.

Reflectarea concurenților electorali la alegerile locale:

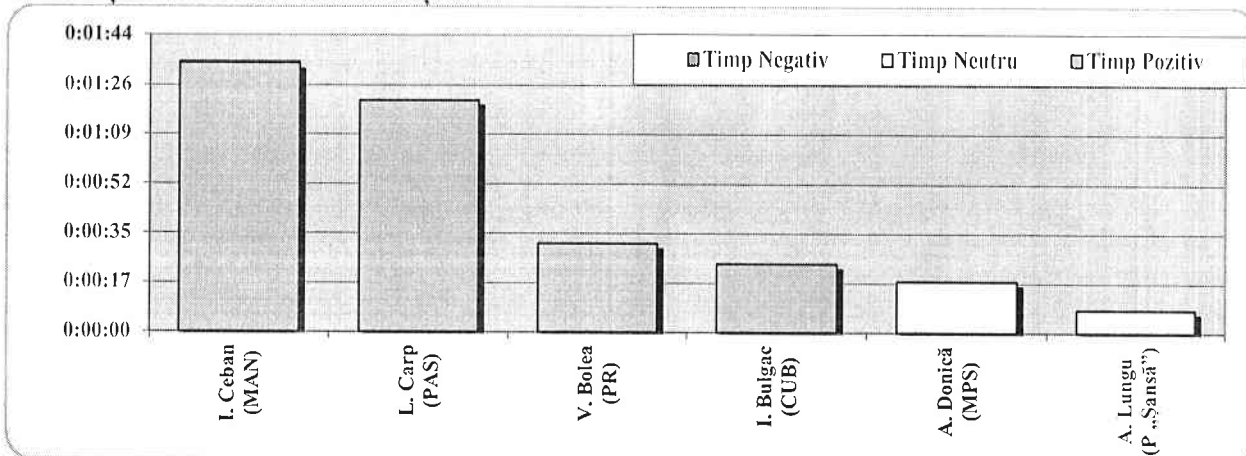

Detaliiere:

Nr.	Concurenți electorali	Timp total	Conotație		
			pozitivă	neutră	negativă
1.	I. Ceban (MAN)	01 min. 34 sec.	01 min. 34 sec.	0 sec.	0 sec.
2.	L. Carp (PAS)	01 min. 21 sec.	01 min. 21 sec.	0 sec.	0 sec.
3.	V. Bolea (PR)	31 sec.	31 sec.	0 sec.	0 sec.
4.	I. Bulgac (CUB)	24 sec.	24 sec.	0 sec.	0 sec.
5.	A. Donică (MPS)	18 sec.	0 sec.	18 sec.	0 sec.
6.	A. Lungu (P „Șansă”)	08 sec.	0 sec.	08 sec.	0 sec.

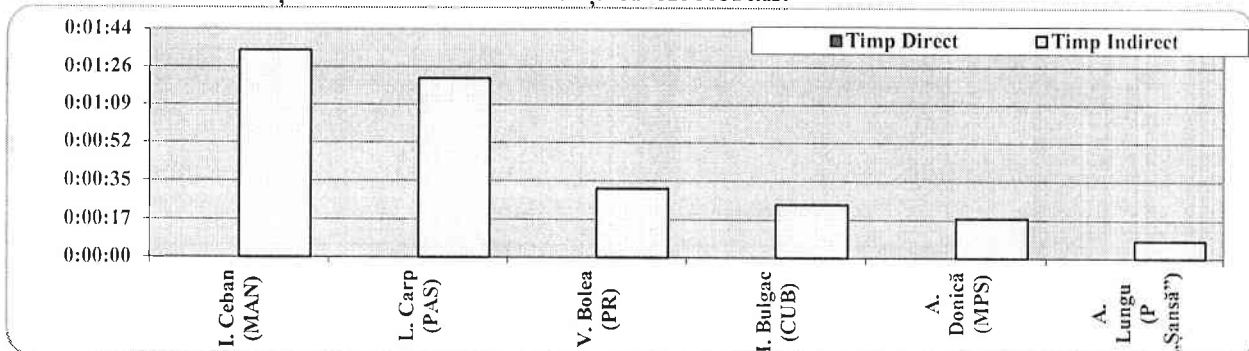
Volumul total de timp acordat concurenților electorali a constituit 04 min. 16 sec., de cea mai mare pondere de reflectare au beneficiat I. Ceban (MAN) – 37% (01 min. 34 sec.), urmat de L. Carp (PAS) - 32% (01 min. 21 sec.) și V. Bolea (PR) - cu 12% (31 sec.).

Conotația reflectării concurenților electorali:

Conotația reflectării majorității concurenților electorali a fost într-o tonalitate pozitivă, datorită promisiunilor din campania electorală. A. Donică (MPS) și A. Lungu (P „Șansă”) au fost reflectați neutru.

Reflectarea directă și indirectă a concurenților electorali:

„N4” a reflectat toți concurenții electorali indirect.

„N4” nu a încadrat în rubrica „Știri cu caracter electoral” următoarele subiecte:

31.10.2023 „Livra bani activiștilor și agitatorilor unui partid politic”;

03.11.2023 „Mustața: Șor a încercat să cumpere alegători și să deturneze puterea”.

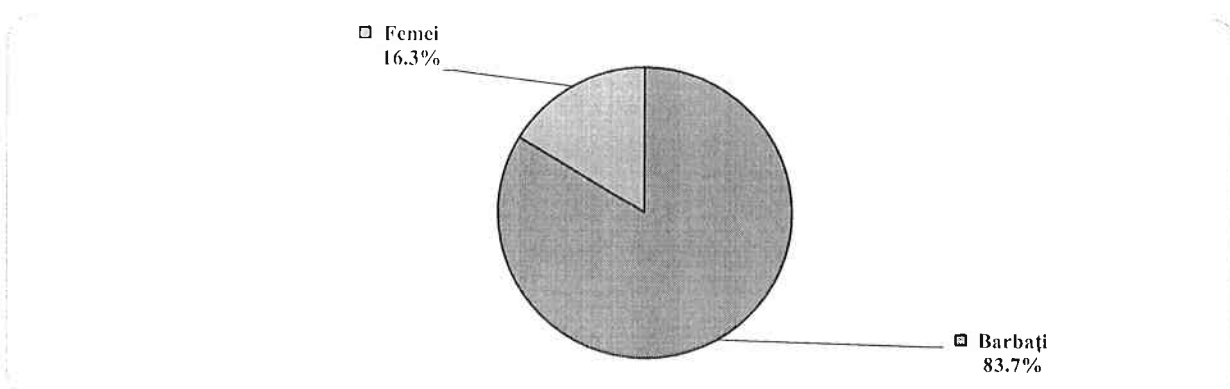
În acest sens sunt relevante prevederile pct. 38 din Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media din Republica Moldova: *În programele de știri și actualități, subiectele cu caracter electoral sunt incluse la rubrica specială „Electorală”, evidențiată prin semnale acustice sau vizuale unice la început și la final.* și art. 90 alin (1) din Codul electoral: *(1) În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.*

Totodată, este de menționat că în perioada de raport serviciul media audiovizual de televiziune „N4” a difuzat programele audiovizuale „Puterea a patra” și „Без галстыков” , în cadrul cărora au fost abordate subiecte cu conținut electoral și despre concurenți electorali. Asta, chiar dacă în Declarația privind reflectarea alegerilor locale, furnizorul de servicii media „SELECTCANAL TV” SRL nu a indicat acest program, fapt care contravine prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, potrivit căruia: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media”.

Serviciul media:	N4
Candidați electorali vizați în programe	Conform datelor CEC: L. Carp din 26.09.2023 , concurent electoral la funcția de Primar general al mun. Chișinău din partea PAS din 05.10.2023 D. Caraman din 26.09.2023 , concurent electoral la funcția de Primar general al mun. Chișinău din partea PCRM din 05.10.2023
Comentarii: „Puterea a Patra” din 31.10.2023. Ora difuzării: 19:00:00 Durata: 1 oră 15 min. 25 sec.	Programul este moderat de jurnalistul Gheorghe Gonța. Invitatul programului este Vlad Filat, președintele PLDM. Moderatorul pune în discuție cazul „Stoianoglo” Vlad Filat (19:12:17) „Este evident pentru toată lumea că d-nul Stoianoglo a fost eliberat din funcție, într-o manieră absolut ticăloasă și să nu uităm că la baza acelei acțiuni ticăloase a fost un denunț, ticălos, a unuia care vrea să devină primar de oraș, care a scris acel, așa numit denunț, Lilian Carp, care așa spunea ca să fericească Republica Moldova”. Moderator (19:18:58) „Ca să asigurăm un pic de echilibru, dumneavoastră ați vorbit de d-nul Lilian Carp, pe de altă parte d-nul Lilian Carp a dat un interviu pentru „Radio Chișinău”, dacă nu greșesc, și a zis că: „Aceasta e o decizie pe procedură din partea procuraturii.....”.
Comentarii: „Без галстыков” din 03.11.2023. Ora difuzării: 18:00:00 Durata: 01 oră 32 min. 43 sec.	Programul este moderat de jurnalistul Alexandr Stahurskii. Invitatul programului este Andrei Curăraru – expert Watchdog.md în domeniul politicii și securității. În cadrul programului, moderatorul a pus în discuție scandalul de la postul public de televiziune „Moldova-1”, unde Diane Caraman i s-a interzis să vorbească în limba rusă în timpul dezbaterilor electorale. Moderatorul (19:08:07): „Это касается скандала на Молдова-1, когда госпоже Караман запретили выступать на русском языке, на предвыборных дебатах [...]”. Moderatorul (19:10:56): „[...] Там действительно ведущая, несколько раз госпоже Караман прерывала [...]”. Andrei Curăraru (19:14:03): „[...] В-третьих, дал бы тоже время, которое у госпожи Караман, должно было быть, в другом формате, потому что, опять же, это государственный канал [...]”.

<p>Concluzii:</p>	<p>Astfel, ca urmare a examinării tuturor circumstanțelor, este de menționat că, în perioada electorală, potrivit prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral: <i>„În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală.”</i> Potrivit declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023, depusă de serviciul media audiovizual de televiziune „N4” și aprobată de CA prin Decizia nr. 269 din 08.09.2023, la pct. 3 serviciul media s-a angajat să difuzeze în această perioadă trei tipuri de programe audiovizuale cu caracter electoral: <i>„1) Bloc de știri electorale în ediția de știri „Obiectiv” 2) Dezbateri electorale, luni și joi la ora 19:00; 3) Programe de publicitate electorală”</i>.</p> <p>Astfel, programele audiovizuale „Puterea a patra” și „Без галстуков”, nu se regăsesc în lista programelor cu caracter electoral clasificate de Codul electoral.</p> <p>Prin urmare, concurenții electorali nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale, decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarația privind politica editorială a furnizorului de servicii media „SELECTCANAL TV” SRL.</p> <p>Astfel, sunt relevante prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral.</p> <p>În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (6) lit. e) din CSMA : <i>„Se sancționează cu amendă de la 10000 de lei la 15000 de lei furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media care au comis următoarele încălcări: e) nerespectarea prevederilor art. 89 alin. (4) și (5) și ale art. 90 alin. (2), (6)-(9) și (12) din <u>Codul electoral</u>”</i>.</p>
-------------------	---

1.3. Categoria gender (masculin/feminin)

Conform diagramei privind asigurarea raportului gender, cota bărbaților a fost cea dominantă – 83,7% (04 min. 47 sec.), iar cota femeilor – 16,3% (56 sec.).

II. ACCESUL PERSOANELOR CU DEFICIENȚE DE AUZ ȘI VĂZ LA SERVICIILE DE PROGRAME AUDIOVIZUALE CU CARACTER ELECTORAL

Serviciul media audiovizual de televiziune „N4” a asigurat accesibilitatea persoanelor cu deficiențe de auz și văz prin titrare sincron a buletinelor de știri de la ora 20:30.

III. ASIGURAREA INFORMĂRII CORECTE

În perioada de raport, „N4 ” a difuzat subiecte fără a indica sursa de proveniență a înregistrărilor:

30.10.2023 „Gaza, situație tot mai alarmantă” (20:44:57), „În Malta, Zelenski a prezentat planul de pace” (20:46:19), „Asalt asupra aeroportului din Daghestan” (20:47:28);

31.10.2023 „Forțele israeliene continua atacurile aeriene asupra fâșiei Gaza” (20:46:51);

01.11.2023 „MAEIE despre situația în fâșia Gaza” (20:31:09), „Acte de antisemitism sunt în creștere în întreaga lume,, (20:50:20).

Începând cu data de 02.11.2023 se constată conformarea furnizorului de servicii media la prevederile legale, pentru care acesta a fost sancționat cu o avertizare publică pentru nerespectarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. e) din CSMA, prin Decizia CA nr. 353 din 03 noiembrie 2023.

Direcția control servicii media audiovizuale

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters.

